T.C.
DEVLET BAKANLIĞI

SAYI : B.02.0.005/031/1851 29/07/2004

KONU : **Soru Önergesi**

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ : Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı'nın 21.07.2004 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00 02-6502 sayılı yazısı.

Konya Milletvekili Sayın Atilla KART tarafından tevcih edilen 7/3185 sayılı yazılı soru önergesi ile ilgili olarak, Bakanlığım bağlı kuruluşu Devlet İstatistik Enstitüsü Başkanlığından alınan 29.07.2004 tarih ve B.02.DİE.0.13.00.04/906-188 sayılı cevabi yazı ekte gönderilmektedir.

Bilgilerinize arz ederim.

Beşir ATALAY
Devlet Bakanı

EKLER :
EK-1 Yazı (8 sh)

DAĞITIM :

Gereği :
TBMM Başkanlığına

Bilgi :
Başbakanlığa

Tel : 419 22 46-47-50
Faks : 419 22 43

T.C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET İSTATİSTİK ENSTİTÜSÜ
BAŞKANLIĞI

SAYI : B.02.DİE.0.13.00.04/906-188

Ankara

KONU : Soru Önergesi

29/07/2004

DEVLET BAKANLIĞINA
(Sayın Beşir ATALAY)

İLGİ: 22.07.2004 tarihli ve B.02.0.005/031/1851 sayılı yazınız.

İlgi yazı ekinde Başkanlığıma intikal eden Konya Milletvekili Sayın Atilla KART tarafından tevcih edilen 7/3185 sayılı yazılı soru önergesi cevaplandırılarak ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Doç.Dr.Ömer DEMİR
Enstitü Başkanı

EKLER:
EK-1 Genel Açıklamalar (4 sayfa)
EK-2 Soru Önergesi Cevapları (3 sayfa)

Tel : 417 64 40 (49 Hat) Telefax: 425 33 87 Web: www.die.gov.tr

SAYIN ATİLLA KART'IN SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN GENEL AÇIKLAMALAR

Devlet İstatistik Enstitüsü Birleşmiş Milletler tarafından yayımlanan 1968 Ulusal Hesaplar Sistemi'ne göre ulusal hesaplar konusunda çalışmalarını yürütmektedir. Bu kapsamda üçer aylık dönemler itibariyle üretim ve harcama yöntemlerine göre cari ve sabit (1987 yılı) fiyatlarla Gayri Safi Yurtiçi Hasıla ve Gayri Safi Milli Hasıla tahminleri, gelir yöntemine göre de cari fiyatlarla GSYİH tahminleri yapılmaktadır.

Gayri Safi Milli Hasıla tahminleri dönemler ve yıllar itibariyle Enstitümüzün derlediği anketlere dayalı olarak hesaplanmaktadır. Bu hesaplamalar uluslararası standartlara uygun olarak yapılmaktadır. GSMH hesaplarında kullanılan veriler vergi kayıtlarından bağımsız olarak çeşitli anketler ve sayımlar aracıyla derlenmektedir. Uygulanan anketlerin bazılarında tamsayım, bazılarında ise örnekleme yöntemi kullanılmaktadır.

GSMH tahminlerini türetebilmek için ekonomik istatistiklerin neredeyse tamamı, sosyal istatistiklerin de bir kısmı kullanılmaktadır. Bu nedenle vergi otorilerine bildirilmeyen gelirler de GSMH hesaplamalarında içerilmektedir. Ancak GSMH tahminlerinde çeşitli nedenlerle kapsanamayan gelirler mevcuttur. Çünkü hesaplamalar yapılırken veri kaynaklarından gelen bilgiler kullanılmakta, söz konusu verilerdeki eksikliklerde hesaplara yansıyabilmektedir. Bunun önüne geçebilmek için çeşitli varsayımlar kullanılmakta ve farklı veri kaynaklarından elde edilen veriler karşılaştırılmaktadır. Bu şekilde hesaplarda tam kapsama ulaşılmaya çalışılmaktadır.

DİE Ulusal Hesaplar alanında tüm çalışmalarını ESA95 olarak bilinen Avrupa Hesaplar Sistemi standartlarında gerçekleştirilmek üzere çalışmalar yürütülmektedir. Ulusal hesaplar olarak gerek sınıflandırma, gerek tanım ve kavramlar gerekse hesaplama kuralları ile ilgili tüm ilkeler esas olarak alınmıştır.

Enstitümüzün üretmiş olduğu tüm istatistikler gibi GSMH istatistikleri de uluslararası tanım ve yöntemlere uygun olarak hesaplanmaktadır. Hesaplamalarda işyerlerinden, ilgili kurum ve kuruluşlardan derlenen veriler esas alınmaktadır.

Yıllık sanayi anketleri Enstitümüzce her yıl düzenli olarak uygulanmaktadır. Bu konu ile ilgili çalışmalar hem yıllık hem de kısa dönemli göstergeleri elde edebilmek amacıyla aylık ve dönemlik olarak yapılmaktadır. Kısa dönemli göstergeler dönemler itibariyle GSYIH hesaplamalarında kullanılmaktadır. Yıllık sonuçlar da 1998 yılı input output çalışmalarında kullanılmış olup, milli gelir revize çalışmalarında da kullanılacaktır.

Enstitümüzün sektörel bazda derlemiş olduğu ve Ulusal Hesaplar tahmininde kullanılan verilerin çerçevesine ilişkin özet açıklamalar aşağıda sunulmuştur:

Tarım İstatistikleri: Ülkemizde yetiştirilen tarımsal ürünlerin ekiliş alanları ve üretimleri Tarım Bakanlığı'na bağlı İl Tarım Müdürlükleri ile İlçe Tarim Müdürlükleri tarafından Enstitümüze gönderilen bilgilere dayanmaktadır. Derlenen üretimlerin değerlendirildiği fiyatlar çiftçinin eline geçen fiyatlardır. Bu fiyatlar çiftçinin üretip il ve ilçe pazarlarında sattığı ürünlerin ilk el satış fiyatlarıdır. Gayri safi milli hasıla hesaplamalarında bitkisel kesim üretim değeri ile çiftçinin eline geçen fiyatlar gözönüne alınarak bitkisel kesim üretimine ulaşılmaktadır. Dönemler itibariyle Enstitümüz tarafından ilgili kurum ve kuruluşlardan derlenen bitkisel kesim masraflarının düşülmesi ile bitkisel kesim katma değerine

ulaşılmaktadır. Bitkisel kesim masrafları ile ilgili veriler,tohumluk, kimyasal gübre, doğal gübre, akaryakıt ve yağ, tamir parça bakım, zirai ilaçlar, sulama ve diğer masraflar olarak değerlendirilmektedir.

İmalat Sanayii İstatistikleri: Ülkemizin sosyal ve ekonomik yapısı ile zaman içerisinde bu yapıda meydana gelen değişme ve gelişmelerin sürekli izlenmesi ve değerlendirilmesi önemlidir. Bu nedenle ekonomik ve sosyal yapıda meydana gelen değişim ve gelişimlerin incelenebilmesi için bir sistem içerisinde doğru, güvenilir, anlaşılır verilere ihtiyaç duyulmaktadır. Bu noktadan hareketle Enstitümüz, yıllık imalat sanayii anketleri düzenlenmektedir. Yıllık olarak uygulanan İmalat Sanayi anketleri devlet sektöründe çalışan sayısına bakılmaksızın tüm işyerleri kapsanmaktadır. Özel sektörde ise 10 ve daha fazla kişi çalışan işyerlerini içermektedir. Yıllık imalat sanayi istatistikleri GSMH revize çalışmalarında ve input output çalışmalarında kullanılan en önemli bilgi kaynaklarıdır.

Madencilik ve Taşocakçılığı İstatistikleri: Yıllık madencilik ve taşocakçılığı anketlerinde ülkemizde faaliyet gösteren Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Maden İşleri Genel Müdürlüğü'nce Maden Kanununa tabi madenler için arama ruhsatlı, ön işletme ruhsatlı, işletme ruhsatlı ve işletme imtiyazlı işyerlerinin tamamı ile üretim yapan ham petrol, doğalgaz ve tuz işletmeler ile İl Özel İdarelerince Taşocakçılığı Nizamnamasine tabi madenler için ruhsat verilmiş işletmelerin tümü içerilmektedir.

Elektrik, Gaz, Su İstatistikleri: Yıllık olarak düzenlenen Elektrik, Gaz ve Su İstatistikleri Anketlerinde faaliyette olan tüm termik ve hidrolik santralların tamamı, elektrik enerjisi satın alıp bu enerjiyi tüketim sektörlerine dağıtan devlet ve özel bütün işletmeler, doğalgaz dağıtımı yapan belediyeler kapsanmaktadır. Su üretimi ile ilgili Belediye Teşkilatı Kurulu olan yerleşim yerlerinden nüfusu 20 000 den fazla olan yerleşim yerlerinin tamamı ile nüfusu 20 000 den az olan yerleşim yerleri örnekleme yöntemine göre içerilmektedir.

İnşaat İstatistikleri: Nüfus büyüklüğüne bakılmaksızın, bütün il ve ilçe merkezleri ile belediyesi olan köyler, 1990 Genel Nüfus Sayımı sonuçlarına göre nüfusu 2000'den fazla olan köyler. Bu yerleşim yerleri dışında, şehirlerarası yollarda bulunan organize sanayi bölgeleri, küçük sanayi siteleri vb. kapsanmaktadır. Böylece, özel sektöre ait tüm inşaat ve tesisat işyerleri kapsanmıştır. 1992 Genel sanayi ve İşyerleri Sayımı I. Aşaması'nda kayıt edilen işyerlerinden, örnekleme yöntemi ile 1992 Genel Sanayi ve İşyerleri Sayımı II. Aşama İnşaat ve Tesisat İşyerleri Anketi olarak 2835 işyeri seçilmiştir.

Ulaştırma ve Haberleşme İstatistikleri: Her geçen gün ülkemiz ekonomisi içindeki payı artmakta olan ulaştırma kesimi alt sektörler itibariyle; Karayolu Taşımacılığına ilişkin veriler "Karayolu Taşımacılığı Anketi", Seyahat acentalarına ilişkin veriler "Seyahat Acentaları Anketi", Belediye Yolcu Taşımacılığına ilişkin veriler ise "Belediye Yolcu Taşımacılığı Anketi" ile derlenmektedir. Karayolu taşımacılığı yapan işyerleri, bilet satış komisyoncuları, yük taşıma acentaları, komisyoncuları ve seyehat acentalarında tamsayım yöntemine göre bilgi derlenmektedir.

Denizyolu Taşımacılığına ilişkin faaliyetlerle ilgili veriler "Denizyolu Taşımacılığı Anketi" ile örnekleme yöntemine göre derlenmektedir. Denizyolu taşımacılığında bulunan işyerlerinin yoğun olarak İstanbul, İzmir, Antalya, Muğla illerinde bulunması nedeniyle anket uygulaması bu illerde yapılmaktadır.

Havayolu Taşımacılığına ilişkin faaliyetlerle ilgili veriler "Havayolu Taşımacılığı Anketi" ile Havayolu taşımacılığı faaliyetinde bulunan işyerlerinden tamsayım yöntemi ile derlenmektedir.

Toptan ve Perakende Ticaret İstatistikleri: 1992 Genel Sanayi ve İşyerleri Sayımı II. Aşama kapsamında, motorlu taşıtlar ve motorsikletlerin satışı, bakımı, onarımı, motorlu taşıt yakıtının perakende satışı, motorlu taşıtlar ve motorsikletler dışında kalan toptan ticaret ve ticaret komisyonculuğu, motorlu taşıtlar ve motorsikletler dışında kalan perakende ticaret, kişisel ve ev eşyalarının tamiri faaliyetleri ile uğraşan toptan ve perakende ticaret işyerleri örnekleme yöntemine göre içerilmektedir.

Mali Kuruluşlar İstatistikleri: Mali Aracı Kuruluşlar Anketi ile bu sektörde kamu ve özel kesimde faaliyet gösteren mali aracı kuruluşlar ve 1992 Genel Sanayi ve İşyerleri Sayımı ikinci aşama kapsamında yer alan ve 1993 yılından itibaren Hizmet İşyerleri Anketi ile yıllık olarak derlenen diğer kredi verme faaliyetleri, başka yerde sınıflandırılmamış diğer mali aracı kuruluşların faaliyetleri, menkul kıymetlerle ilgili faaliyetler (menkul kıymetler borsası hizmetleri hariç) ve sigorta ve emeklilik fonlarına yardımcı faaliyetlere ilişkin bilgiler yer almaktadır. Banka, sigorta, menkul değerler, finansal kiralama ve özel finans kurumları için tamsayım yöntemi, döviz büroları için örnekleme yöntemi kullanılmaktadır.

Otel Lokanta İstatistikleri: Oteller, moteller, pansiyonlar, kamplar ve diğer konaklama yerleri ile Lokanta, kahvehane, bar ve diğer yeme içme yerlerinden örnekleme yöntemi ile veri derlenmektedir.

Faaliyet kollarına göre Gayri Safi Milli Hasıla, cari ve sabit fiyatlarla olmak üzere hesaplanmaktadır. Ülkemizde sabit fiyatlarla GSMH 1987 yılı temel alınarak hesaplanmaktadır. Faaliyet kollarına göre Gayri Safi Milli Hasıla hesaplamalarında yer alan sektörler aşağıdadır.

Faaliyet Kollarına ve Üretici Fiyatlarına Göre İktisadi Faaliyet Kolları:

1- Tarım
   A-Çiftçilik ve Hayvancılık
   B-0rmancılık
   C-Balıkçılık
2- Sanayi
   A-Madencilik ve Taşocakçılığı
   B-İmalat Sanayi
   C-Elektrik, Gaz, Su
3- İnşaat Sanayi
4- Ticaret
   A-Toptan ve Perakende Ticaret
   B-Otel Lokanta Hizmetleri
5- Ulaştırma ve Haberleşme
6- Mali Kuruluşlar
7- Konut Sahipliği
8- Serbest Meslek ve Hizmetleri
9- (-)İzafi Banka Hizmetleri
10- Sektörler Toplamı (1-9)
11- Devlet Hizmetleri
12- Kar Amacı Olmayan Özel Hizmet Kuruluşları

13- Toplam (10+11+12)
14- İthalat Vergisi
15- GSYİH (Alıcı Fiyatlarıyla)
16- Dış Alem Net Faktör Gelirleri
    A-Dış Alemden Gelen
    B-Dış Aleme Giden
17- GSMH (Alıcı Fiyatlarıyla)

Dönemler itibariyle Gayri Safi Milli Hasıla hesaplamalarında Enstitümüz tarafından uygulanan dönemsel anket sonuçlarından yararlanılmaktadır. Bu doğrultuda kullanılan istatistikler; Tarım İstatistikleri, Sanayi İstatistikleri, Maden İstatistikleri, Enerji İstatistikleri, Ulaştırma İstatistikleri, İnşaat İstatistikleri, Nüfus İstatistikleri, Dış Ticaret İstatistikleri, Toptan Eşya Fiyatları İndeksi (TEFE) ve Tüketici Fiyatları (TÜFE) İndeksidir.

Enstitümüz dışında veri derlenen diğer kuruluşlar ise Merkez Bankası, Hazine Müsteşarlığı, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, Orman Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Çevre Bakanlığı, Devlet Demiryolları, Türkiye Denizcilik İşletmeleri, Türk Hava Yolları, Özel Havayolları, Türk Telekomünikasyon, PTT Genel Müdürlüğü, Devlet Su İşleri, TEAŞ, TEDAŞ, BOTAŞ, Bankalar, Menkul Değerler, Aracı Kurumlar, Sigortalar, Kar Amacı Olmayan Kuruluşlar, Belediyeler, Genel ve Katma Bütçeli Kuruluşlar, Kamu İktisadi Teşebbüsleri, Döner Sermayeli Kuruluşlar ve İl Özel İdareleridir. Dönemler itibariyle dış kuruluşlardan posta yolu ile alınan veriler ilgili sektörlerde bilgi kaynağı olarak kullanılmaktadır.

Yeni Ulusal Hesaplar Sistemi olarak bilinen ve Birleşmiş Milletler tarafından yayınlanan 1993 Ulusal Hesaplar Sistemi'ne ve Avrupa Birliği İstatistik Ofisi Eurostat tarafından yayınlanan 1995 Avrupa Hesap Sistemine göre hesaplamaların yapılması için çalışmalar yürütülmektedir. Bu kapsamda Ulusal Hesaplar Dairesi Başkanlığı bünyesinde 13 alt çalışma grubu kurulmuştur. Ayrıca, Avrupa Birliğine uyum çalışmaları için ve yeni ulusal hesaplar sistemine geçiş amacıyla 9 ayrı konuda Eurostat'a proje önerileri sunulmuştur. Bu projelerin çalışma süreleri üç yıldır. Enstitümüz ve uluslararası kurumlarla yapılan anlaşmalar gereği, uluslararası uzmanlarla teknik alanlarda görüşmeler yapılmaktadır. Med-NA, Med-NOE, Eurostat, IMF uzmanları ile ilgili konularda çalışmalar yapılmıştır.

Sayın Atilla KART Tarafından Tevcih Edilen Soru Önergesi ve Cevapları:

1. Milli gelir hesapları yapılırken, DİE'nin esas aldığı deflatörün, enflasyonun ¼'ü oranında olduğu yolundaki bilgiler doğrumudur? Deflatörün, enflasyonla bire bir aynı olmasa bile, 1-2 puan farkla enflasyona yakın bir rakam olması gerektiği yolundaki değerlendirmelere ne diyorsunuz?

Gayri Safi Milli Hasıla Deflatörü cari fiyatlarla Gayri Safi Milli Hasıla değerinin sabit fiyatlarla Gayri Safi Milli Hasıla değerine bölünmesi ile elde edilen bir fiyat indeksidir. Bir ekonomide fiyatlar genel düzeyindeki değişmeleri gösteren kapsamlı bir fiyat indeksidir. Gayri Safi Milli Hasıla kapsamına giren tüm mal ve hizmetlerin fiyatlarındaki artışı ifade eder. 2003 yılı I., II., III., IV.dönem ve 2004 yılı I. dönem GSMH, TEFE ve TÜFE değerleri Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1	2003 I.dönem	2003 II.dönem	2003 III.dönem	2003 IV.dönem	2003 yıllık	2004 I.dönem
GSMH	28,7	33,6	23,1	10,3	22,5	4,5
TEFE	35,0	31,9	21,3	14,4	25,0	9,9
TÜFE	27,3	29,9	25,3	19,4	25,2	14,2

Tablo 1'de görüldüğü gibi 2004 yılı birinci döneminde GSMH zımni fiyat deflatörü TEFE ve TÜFE'den düşük çıkmıştır. Bu, toptan ve perakende ticaret, imalat sanayi sektörleri ve ithalat vergilerinden kaynaklanmaktadır. İmalat sanayii toptan eşya fiyat indeksi 2004 yılı birinci döneminde geçen yılın aynı dönemine göre %5.9'luk artış gösterirken, GSMH hesaplarında imalat sanayii deflatörü %2 artış göstermiştir. TEFE'deki artışın en önemli nedeni TEFE hesaplarında ihracat dikkate alınmazken, GSMH hesaplarında ihraç mallarının fiyatı da imalat sanayii deflatörüne yansımaktadır. Bu dönemde mal ihracatı sabit fiyatlarla %12'lik bir artış göstermiştir.

2. Ticaret sektörü cari fiyatlarla %15.9 büyümüş görünürken, enflasyondan arındırılmış fiyatlarda ise ticaret sektöründeki büyümenin %16.3 olarak gösterilmiş olmasının açıklaması nedir? Bu hesaba göre, ticaret sektöründe fiyatların düşmüş olması gerekmez mi? Fiyatlarda düşme olmadığına göre, rakamlardaki bu çelişmeler nereden kaynaklanmaktadır?

Ticaret sektöründe katma değer hesabı, ilgili kuruluşların muhasebe verilerinden yararlanarak değil, Ulusal Hesaplar Sistemi'nin tavsiye etmiş olduğu dolaylı bir yol olan üretilen ve ithal edilen mallar üzerindeki ticaret payları kullanılarak yapılmaktadır. Böylece işyeri muhasebe kayıtlarına bilerek eksik beyan da bulunmuş olsa bile bu tahminleri etkilememektedir. Bu sayede kayıtlı ve kayıt dışı ayrımı yapılmaksızın üretken sektörlerin üretim değerlerine ticaret marjları uygulanmak suretiyle ticaret sektörünün katma değeri hesaplanmaktadır. Bu yöntem ile kayıtlı işlemlerin yanısıra kayıtdışı işlemlerin de büyük bir kısmı içerilmektedir. Ancak hesaplanan katma değerin kayıtlı ve kayıt dışı ayrımı yapılamamaktadır.

GSYİH tahminlerinde tarım ve imalat sanayi sektörlerinin katma değer tahminlerinden sonra hizmet sektörlerinin hesaplamaları yapılabilmektedir. Çünkü GSYİH içerisinde büyük paya

sahip olan ticaret sektörünün hesaplanmasında tarım ve sanayi sektörlerinin üretim değeri kullanılmaktadır. Hesaplamalarda pek çok bilgi diğeri ile bağlantılı durumdadır.

Tablo 2	Yurtiçi Üretim (Milyar TL)	İthalat (Milyar TL)	Ticaret Sektörü Üretim Değeri (Milyar TL)
Cari Fiyatlarla			
2003 I. Dönem	51 714 215	22 444 359	13 615 218
2004 I. Dönem	59 499 645	26 098 389	15 775 986
Sabit Fiyatlarla			
2003 I. Dönem	22 474	9 337	5 844
2004 I. Dönem	24 642	12 502	6 856
Cari hız	15,1	16,3	15,9
sabit hız	9,6	33,9	17,3

Tablo 2'de görüldüğü gibi Ticarete konu olan toplam arz değerinde %32'lik payı olan ithalat bir önceki yılın aynı dönemine göre cari fiyatlarla % 16.3 artmıştır. 2003 yılı birinci dönemine göre dolar kurundaki %18.3'lük ve ithalat deflatöründeki %13,2'lik düşüş ithalatın sabit fiyatlarla %33,9 oranında artmasına neden olmuştur. Bu da sabit fiyatlarla ticaret sektörü gelişme hızının artmasında etkili olmuştur.

3. Tüketim ve dayanıklı tüketim malı harcamalarında %10.6 ve 49.7 oranında artış olurken, gıda harcamalarında %0.9 oranında artış olması karşısında, toplumda sosyal uçurumun endişe verici boyutlara ulaşmış olmasına göre; sosyal dengesizlik ve adaletsizliğin giderilmesi ve sosyal transferlerin yapılması yönünde ne gibi tedbirler almayı düşünmektesiniz?

2004 yılı 1.döneminde gıda-içki harcamalarında işlenmemiş gıda ürünlerinde tarım sektöründeki düşüşe paralel olarak %2.2'lik bir azalma görülürken, işlenmiş gıda ürünlerinde %5.3'lük bir artış olmuştur. Bu da toplam gıda-içki harcamalarına %0.9'luk bir artış olarak yansımıştır. Dayanıklı tüketim mallarındaki artışın (%49.7) gıda-içki harcamalarında da görülmesi mümkün değildir. Bilimsel olarak gıda tüketiminin çok yüksek oranlarda artış göstermesi olası görünmemektedir.

4. "İstatistiki seriyi kırmamak" gerekçesiyle Merkez Bankası'nın turizm ve işçi gelirleriyle ilgili yeni hesap yönteminin DİE tarafından dikkate alınmadığı ve bu durumun bültende dipnotla açıklanmadığı ve bu suretle de gelirlerin mükerrer yazıldığı ve en nihayet bu sebeple büyüme rakamının %12.4 olarak ve yüksek göründüğü yolundaki eleştiri ve değerlendirmelere ne diyorsunuz?

DİE ile Merkez Bankası arasındaki veri değişiminin dipnotla kullanıcılara ve kamuoyuna bu güne kadar hep açıklandığı, ancak ilk defa 30 Haziran tarihli büyüme bülteninde bu dipnota yer verilmediği yolundaki değerlendirmelere ve bilgilere ne diyorsunuz? "Bilimsel ve objektif" esaslara uygun olmayan bu değerlendirmelerin, Türkiye'nin uluslar arası platformlarda istatistiki güvensizlikle karşılaşmasına yol açacağı yolundaki eleştirilere ne diyorsunuz?

Merkez Bankası 2004 yılı birinci döneminden itibaren işçi dövizlerinin bir kısmını turizm gelirlerine dahil etmiştir. 2004 yılı mart ayında yayınlanan ödemeler dengesi tablosunda işçi dövizlerinin tamamı bu kalem altında görünürken, 2004 yılı haziran ayında yayınlanan ödemeler dengesi tablolarında sadece 2003 ve 2004 yılı birinci dönem için düzeltme yapılmış, Merkez bankası serisini geriye doğru revize etmemiştir. 2003 yılında turizm gelirlerine eklenen işçi dövizlerinin 2002 yılı ve öncesinde de aynı düzeltmenin yapılması gerekmektedir. Bu kavram değişikliğinin önceki yıllara yansımaması ödemeler dengesi tablolarında da 2003 yılında kırılmaya neden olmuş ve bu değişiklik Merkez Bankası tarafından da dipnotla belirtilmemiştir.

Gayri Safi Milli Hasıla hesaplamalarında soruda iddia edildiği gibi gelirlerin mükerrer yazılması sözkonusu olmayıp, Merkez Bankası'nın işçi dövizleri olarak turizm gelirlerine ilave ettiği kısım turizm gelirlerinden düşülmüş Dış Alem Net Faktör Gelirlerine ilave edilmiştir. Sonuç olarak, %12.4 olarak tahmin edilen 2004 yılı I. Dönem GSMH gelişme hızı tahmininde herhangi bir mükerrer sayım söz konusu değildir.

5. Yukarıdaki anlatım çerçevesinde kuşkuyla karşılanan %12.4'lük büyümeye, özel sektörün "makine ve teçhizat" harcamalarındaki %60.6 oranındaki artışa rağmen; bu göstergelerin istihdama yansımaması ve işsizliğin önlenememesinin açıklanması ve gerekçesi nedir?

Özel sektör makine-teçhizat yatırımlarındaki artış hem yurtiçi üretimden hem de ithalattan kaynaklanmaktadır. 2003 yılı birinci döneminde 1 827 013 milyon $ olan sermaye malları ithalatı 2004 yılı birinci döneminde %86.6'lık artış ile 3 409 523 milyon $ olmuştur. Bu dönemde imalat sanayinde kapasite kullanım oranlarında ve üretimde çalışan kişi başına kısmi verimlilik indeksinde görülen artış, yapılan makine-teçhizat yatırımlarının istihdama yansımadığını göstermektedir. Bu da makine-teçhizat yatırımlarının yenileme ve idame amaçlı olduğunu göstermektedir.